

Брюксел, 20.5.2020 г.
COM(2020) 380 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г.

Да осигурим полагащото се място на природата в нашия живот

1. БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ ИЗИСКВА НЕОТЛОЖНИ ДЕЙСТВИЯ

От големите тропически гори до малките паркове и градини, от синия кит до микроскопичните гъбички — биологичното разнообразие представлява изключителното богатство от видове на Земята. Ние, хората, сме част от тази биологична верига и сме изцяло зависими от нея — тя ни дава храната, която ядем, филтрира водата, която пием, и осигурява въздуха, който дишаме. Природата е еднакво важна както за нашето психическо и физическо благоденствие, така и за способността на обществото ни да се справя с глобалните промени, заплахите за здравето и бедствията. **Природата е жизнено необходима за всеки от нас.**

Здравето и устойчивостта на обществото могат да се постигнат само ако на природата се осигури необходимото пространство. Вследствие на избухналата неотдавна пандемия от COVID-19 необходимостта от защита и възстановяване на природата става все по-наложителна. В контекста на пандемията преосмисляме взаимовръзките между собственото си здраве и здравето на екосистемите и се убеждаваме в необходимостта от устойчиви вериги на доставки и модели, които не надхвърлят възможностите на планетата. Тези взаимовръзки отразяват факта, че рискът от поява и разпространение на инфекциозни болести се увеличава пропорционално на темповете на унищожаване на природата¹. Поради това опазването и възстановяването на биологичното разнообразие и добре функциониращите екосистеми са от ключово значение за **повишаване на нашата устойчивост и за предотвратяване на появата и разпространението на болести в бъдеще.**

От решаващо значение за икономическото възстановяване на Европа от кризата, свързана с пандемията от COVID-19, ще бъдат и инвестициите в действия за опазване и възстановяване на природата. Особено важно при рестартиране на икономиката е да се избегне връщането към предишните навици и повторението на старите грешки. Основен ориентир в работата по възстановяването е Европейският зелен пакт, който представлява стратегията на ЕС за растеж и ще гарантира, че икономиката обслужва хората и обществото и че ползите за природата надхвърлят нанесените ѝ щети. **Икономическите аргументи в полза на биологичното разнообразие** са убедителни. Промислеността и дружествата разчитат на гени, биологични видове и екосистемни услуги, които са ключови суровини за целите на производството — особено по отношение на лекарствените продукти. Над половината от световния БВП е свързан с природата и с услугите, които тя предоставя², като особено зависими от нея са трите най-големи икономически сектора — строителство, селско стопанство и хранително-вкусова промишленост.

Опазването на биологичното разнообразие може да донесе преки икономически ползи за много икономически сектори. Така например опазването на морските запаси може да увеличи годишните печалби в отрасъла на морските продукти с над 49 милиарда евро, а опазването на крайбрежните влажни зони — да спести на застрахователния сектор около 50 милиарда евро годишно чрез намаляване на

¹ Междуправителствена платформа за биологично разнообразие и екосистемни услуги (IPBES) (2019 г.), [Резюме, предназначено за създателите на политики, на доклада за глобална оценка на биологичното разнообразие и екосистемните услуги, изготвен от IPBES](#), стр. 12—13, А.2.

² Световен икономически форум (2020 г.), [Nature Risk Rising: Why the Crisis Engulfing Nature Matters for Business and the Economy](#).

щетите от наводнения³. Приблизителните изчисления сочат, че съотношението между ползите и разходите от въвеждането на ефективна глобална програма за опазване на оставащите природни ресурси в световен мащаб ще е най-малко 100:1⁴. **Инвестициите в природен капитал**, включително възстановяването на богати на въглерод местообитания и съобразеното с климата селско стопанство, се смятат за една от петте основни политики за фискално възстановяване с висок мултипликационен ефект и положително въздействие върху климата⁵. ЕС трябва да използва този потенциал, за да се гарантират просперитетът, устойчивостта и успешното възстановяване.

Биологичното разнообразие е и решаващ фактор за гарантиране на **продоволствената сигурност в ЕС и в световен мащаб**. Загубата на биологично разнообразие застрашава нашите продоволствени системи⁶, като излага на риск продоволствената и хранителната сигурност. Наред с това биологичното разнообразие е в основата на здравословните режими на хранене и подобрява поминъка на селските райони и производителността в селското стопанство⁷. Така например опрашването при над 75 % от видовете култури в световен мащаб се извършва от животни⁸.

Въпреки този неотложен морален, икономически и екологичен императив **природата се намира в състояние на криза**. Тя се дължи на петте основни фактора за загубата на биологично разнообразие⁹ — промени в земеползването и мореползването, прекомерна експлоатация, изменение на климата, замърсяване и инвазивни чужди видове. Забелязваме промените и в нашето ежедневие: бетонни блокове, извисяващи се над зелени площи, дива природа, която изчезва пред очите ни и риск от загуба на безпрецедентно висок брой биологични видове. През последните четири десетилетия човешките дейности са довели до 60 % намаление на популацията на дивата природа в света¹⁰. Същевременно почти три четвърти от земната повърхност е претърпяла промени¹¹, в резултат на които мястото, отредено за природата, става все по-ограничено.

Кризата по отношение на биологичното разнообразие и кризата, свързана с изменението на климата, са неразривно свързани. Изменението на климата ускорява унищожаването на природата чрез суши, наводнения и горски пожари, докато загубата на природни дадености и неустойчивото им използване са ключови фактори за изменението на климата. Но както кризите са свързани, така са свързани и решенията. **Природата е основен съюзник в борбата с изменението на климата**¹². Тъй като природата регулира климата, природосъобразните

³ Barbier et al. (2018 г.), [How to pay for saving biodiversity](#).

⁴ Balmford et al. (2002 г.) [Economic reasons for conserving wild nature](#).

⁵ Hepburn et al. (2020 г.) [Will COVID-19 fiscal recovery packages accelerate or retard progress on climate change?](#), Smith School Working Paper 20-02.

⁶ Световен икономически форум (2020 г.), [Доклад за глобалните рискове за 2020 г.](#)

⁷ Организация на ООН за прехрана и земеделие (ФАО) (2019 г.), [Състояние на биологичното разнообразие в света по отношение на храните и селското стопанство](#).

⁸ IPBES (2019 г.), [Резюме, предназначено за създателите на политики](#), стр. 3, A1.

⁹ IPBES (2019 г.), [Резюме, предназначено за създателите на политики](#), стр. 17—19, B.10—B.14. Европейска агенция за околна среда (2019 г.), [Европейската околна среда — състояние и перспективи за 2020 г.](#)

¹⁰ Световен фонд за дивата природа (2018 г.), [Living Planet Report - 2018: Aiming Higher](#).

¹¹ IPBES (2019 г.), [Резюме, предназначено за създателите на политики](#), стр. 4, A4.

¹² Пак там.

решения¹³ — като например опазването и възстановяването на влажните зони, торфищата и крайбрежните екосистеми или устойчивото управление на морските зони, горите, пасищата и земеделските почви, ще бъдат от решаващо значение за намаляване на емисиите и адаптиране към изменението на климата. Засаждането на дървета и изграждането на зелена инфраструктура ще помогне за охлаждане на градските райони и смекчаване на въздействието от природните бедствия.

Загубата на биологично разнообразие и срывът на екосистемите са сред най-големите заплахи, пред които ще бъде изправено човечеството през следващото десетилетие¹⁴ и които застрашават основите на нашата икономика. **Разходите от бездействието са високи и се очаква да се увеличат още повече¹⁵.** Приблизителните изчисления сочат, че в периода 1997—2011 г. световната загуба на екосистемни услуги е била в размер на 3,5—18,5 трилиона евро годишно вследствие на промяната на земното покритие и 5,5—10,5 трилиона евро годишно поради влошаването на качеството на земите. По-конкретно загубата на биологично разнообразие води до намаляване на добивите от селскостопански култури и на рибния улов, до по-големи икономически загуби вследствие на наводнения и други бедствия, както и до загуба на потенциални нови ресурси за медицински цели¹⁶.

ЕС е готов да подходи амбициозно спрямо постигането на обрат в тенденцията към загуба на биологичното разнообразие, да даде пример в световен мащаб и по време на 15-ото заседание на Конференция на страните по Конвенцията за биологичното разнообразие да помогне за договарянето и приемането на преобразяваща глобална рамка за периода след 2020 г. Тази рамка следва да се базира на основната амбициозна цел, според която до 2050 г. **всички екосистеми в света трябва да бъдат възстановени, устойчиви и защитени по подходящ начин.** Принципът, според който ползите за природата трябва да надхвърлят нанесените ѝ щети, следва да се прилага в целия свят. Съгласно този принцип следва да се полагат целенасочени усилия на световно равнище, с които да се предотврати изчезването на видове, причинено от човешка дейност — поне в случаите, когато това е възможно.

Начините, по които Европа може да помогне за постигане на посочената цел, са набелязани в настоящата стратегия. Една от основните цели, заложили в нея, е да се гарантира, че **до 2030 г. биологичното разнообразие в Европа ще поеме по пътя на възстановяването** в полза за хората, планетата, климата и икономиката, което отговаря на Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие и на целите на Парижкото споразумение относно изменението на климата. В стратегията се разглеждат петте основни фактора за загубата на биологично разнообразие, определя се по-ефективна рамка за управление, насочена към отстраняване на оставащите пропуски, гарантира се цялостно прилагане на законодателството на ЕС и се обединяват всички съществуващи действия. Стратегията е решителна както по замисъла си, така и по своето действие и отразява факта, че **усилията, необходими за опазването и възстановяването на природата, далеч не трябва да са само законодателни.** Ще са необходими действия от страна на гражданите,

¹³ <https://ec.europa.eu/research/environment/index.cfm?pg=nbs>

¹⁴ Световен икономически форум (2020 г.), [Доклад за глобалните рискове за 2020 г.](#)

¹⁵ Организация за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) (2019 г.), [Biodiversity: Finance and the Economic and Business Case for Action.](#)

¹⁶ Пак там.

предприятията, социалните партньори, научноизследователската и академичната общност, както и солидни партньорства между участниците на местно, регионално, национално и европейско равнище. Стратегията отговаря на амбициите и ангажимента, изложени в политическите насоки на председателя на Комисията Урсула фон дер Лайен и в Европейския зелен пакт.

Настоящата стратегия се приема в разгара на пандемията от COVID-19 и ще представлява основен елемент от европейския план за възстановяване. От решаващо значение е да се предотвратят огнищата на зоонози в бъдеще и да се осигури съпротивителна способност спрямо такива зарази, както и да се предоставят незабавни бизнес и инвестиционни възможности за възстановяване на икономиката на ЕС.

При разработването на новите инициативи и предложения ще се използват инструментите за по-добро законотворчество, с които разполага Комисията. Оценките на въздействието, основаващи се на обществени консултации и с които се определят екологичното, социалното и икономическото въздействие, ще помогнат да се гарантира, че всички инициативи постигат своите цели по най-ефективния и необременяващ начин и че спазват изискването за предпазване на природата от щети.

2. ОПАЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПРИРОДАТА В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ЕС разполага с правни рамки, стратегии и планове за действие, насочени към опазване на природата и възстановяване на местообитанията и видовете. Опазването обаче се оказва непълно, възстановяването — ограничено, а изпълнението и прилагането на законодателството — недостатъчно¹⁷.

За да може биологичното разнообразие да поеме по пътя на възстановяването си до 2030 г., Европа трябва да подобри опазването и възстановяването на природата. За постигането на тази цел е необходимо да се подобри и **разшири европейската мрежа от защитени зони** и да се разработи амбициозен **план на ЕС за възстановяване на природата**.

2.1. Хармонизирана мрежа от защитени зони

Биологичното разнообразие е по-добре съхранено в защитените зони. Независимо от това съществуващата мрежа от правно защитени зони, включително такива, които са обект на строга защита, не е достатъчно мащабна, за да се гарантира биологичното разнообразие. Данните показват, че количествените цели, определени съгласно Конвенцията за биологичното разнообразие, не са достатъчни за осигуряване на подходяща защита и възстановяване на природата¹⁸. Необходимо е да се положат усилия в световен мащаб, като самият ЕС трябва да предприеме

¹⁷ [Средносрочна оценка на стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2020 г.](#) (COM(2015) 478 и SWD(2015) 187); [Проверка за пригодност на законодателството на ЕС в областта на опазването на дивата природа \(Директива за птиците и Директива за местообитанията.\)](#) (SWD(2016) 472); [Проверка за пригодност на законодателството на ЕС в областта на водите](#) (SWD(2019) 439).

¹⁸ Съгласно глобалните [количествени цели за биологичното разнообразие от Аичи](#) защитените зони следва да обхващат 17 % от сухоземната територия и 10 % от морските басейни, докато показателите в научните изследвания варират от 30 % до 70 % (вж. например [IPBES 2019 г.](#)).

по-мощни и по-ефективни действия за опазване на природата и да изгради **съгласувана трансевропейска мрежа за защита на природата.**

Разширяването на защитените територии е също така икономически императив. Проучванията на морските системи сочат, че всяко евро, инвестирано в защитени морски зони, ще генерира възвръщаемост от най-малко три евро¹⁹. По аналогичен начин проверката за пригодност на законодателството на ЕС в областта на опазването на дивата природа²⁰ показва, че ползите от мрежата „Натура 2000“ са между 200 и 300 милиарда евро годишно. Очаква се инвестициите, необходими за развитието и поддържането на тази мрежа, да финансират 500 000 допълнителни работни места²¹.

В името на нашата околна среда и икономика, както и с оглед на възстановяването на ЕС от кризата, свързана с пандемията от COVID-19, трябва да се погрижим за по-мощното опазване на природата. Във връзка с това **следва да се предостави защита на най-малко 30 % от сухоземната територия и 30 % от морските басейни в ЕС**, което представлява увеличение съответно с поне 4 % и 19 % в сравнение с настоящия момент²². Количествената цел е изцяло съобразена с предложенията²³, изготвени съгласно глобалната рамка за биологичното разнообразие за периода след 2020 г. (вж. раздел 4).

В този контекст следва да се обърне специално внимание на зоните, в които е установена много висока стойност или потенциал на биологично разнообразие. Тези зони са особено уязвими спрямо изменението на климата и в тях следва да се прилагат специални мерки под формата на строга защита²⁴. Понастоящем само 3 % от сухоземната територия и по-малко от 1 % от морските зони в ЕС са обект на строга защита, поради което са необходими по-целенасочени усилия за опазването на тези обекти. Поради това и в съответствие и с предложената глобална амбициозна цел е необходимо да се въведат **мерки за строга защита на най-малко една трета от защитените зони, които представляват 10 % от сухоземната територия и 10 % от морските басейни на ЕС.**

¹⁹ Brander et al. (2015 г.), [The benefits to people of expanding Marine Protected Areas](#).

²⁰ [Проверка за пригодност на законодателството на ЕС в областта на опазването на дивата природа](#) (SWD(2016) 472).

²¹ Рамки за приоритетни действия на държавите членки — 2020 г.; Mutafoglu et al. (2017 г.), [Natura 2000 and Jobs: Scoping Study](#).

²² Най-актуални статистически данни за ЕС-27 ([Европейска база данни на определените на национално равнище защитени зони](#), версия от 2019 г.) и [набор от данни по „Натура 2000“](#) от края на 2018 г. Понастоящем защита е осигурена за 26 % от сухоземната територия на ЕС, като 18 % от тази площ е включена в „Натура 2000“, а 8 % е обхваната от национални схеми. Що се отнася до европейските морски басейни, действията за опазване обхващат 11 % от тези басейни, като 8 % от тях са включени в „Натура 2000“, а 3 % са обект на допълнителна национална закрила. Забележка: проектите за разположени в морето ветроенергийни паркове ще бъдат разрешавани, ако са съобразени със съответното законодателство в областта на околната среда и опазването на природата.

²³ Нулев проект на глобалната рамка за биологичното разнообразие за периода след 2020 г. (CBD/WG2020/2/3), публикуван на адрес <https://www.cbd.int/conferences/post2020/wg2020-02/documents>

²⁴ Строгата защита не означава непременно забрана за достъп на хора до съответната зона; нейната цел по-скоро е да се предотврати смущаването на естествените процеси, за да се спазят екологичните изисквания на зоната.

В съответствие с целта за осигуряване на строга защита от решаващо значение е **останалите девствени и вековни гори в ЕС да бъдат** идентифицирани, картографирани, наблюдавани и **ефективно опазвани**²⁵. Също така е важно да се лобира за постигането на тази цел в световен мащаб и да се гарантира, че действията на ЕС няма да доведат до обезлесяване в други региони на света. Девствените и вековните гори представляват най-богатите горски екосистеми, които поглъщат въглерода от атмосферата и съхраняват значителни въглеродни запаси. Обекти на строга защита следва да бъдат и други важни зони, представляващи богати на въглерод екосистеми — например торфища, пасища, влажни зони, мангрови гори и подводни ливади, като се отчитат прогнозните промени в зоните на растителност.

За определянето на допълнителните защитени и строго защитени зони ще отговарят държавите членки²⁶. Това определяне следва да спомогне за завършване на мрежата „Натура 2000“ или да се извършва в рамките на национални схеми за опазване. За всички защитени зони трябва ясно да се определят цели и мерки във връзка с опазването. През 2020 г. Комисията, в сътрудничество с държавите членки и Европейската агенция за околна среда, ще представи критерии и насоки за идентифицирането и определянето на допълнителни зони (включително дефиниция за понятието „строга защита“), както и за подходящото планиране на управлението. Така ще бъдат набелязани начините, по които количествените цели могат да бъдат постигнати с помощта на други ефективни мерки за опазване в конкретни зони и екологизиране на градовете.

Количествените цели се отнасят за ЕС като цяло и могат да бъдат обособени по биогеографски региони и морски басейни на ЕС или на по-ниско, местно равнище. **Всяка държава членка ще трябва да положи полагания ѝ се дял от усилието**, определен в съответствие с обективни екологични критерии и предвид съществуващите разлики в количеството и качеството на биологичното разнообразие между отделните държави. Специален акцент ще бъде поставен върху опазването и възстановяването на тропическите и субтропическите морски и сухоземни екосистеми в най-отдалечените региони на ЕС предвид изключително високата им степен на биологично разнообразие.

Наред с това, с оглед на изграждането на действително съгласувана и устойчива трансевропейска мрежа за защита на природата, ще се наложи да бъдат установени **екологични коридори**, които да предотвратяват генетичната изолация, да позволяват миграцията на видовете и да поддържат и подобряват състоянието на екосистемите. В този контекст следва да се насърчават и подкрепят инвестициите в зелена и синя инфраструктура²⁷ и трансграничното сътрудничество между държавите членки, включително в рамките на Европейското териториално сътрудничество.

Комисията ще се постарее най-късно до края на 2021 г. да договори с държавите членки критерии и насоки за определянето на допълнителни защитени зони. След това държавите членки ще разполагат с време до края на 2023 г., за да

²⁵ <https://www.cbd.int/forest/definitions.shtml>

²⁶ Определянето на допълнителни защитени зони по „Натура 2000“ ще се извършва с помощта на европейски фондове и, при необходимост, със средствата на правоприлагането.

²⁷ [Guidance on a strategic framework for further supporting the deployment of EU-level green and blue infrastructure](#) (SWD(2019) 193).

демонстрират значителен напредък в правното определяне на нови защитени зони и интегрирането на екологични коридори. Въз основа на това през 2024 г. Комисията ще извърши оценка дали ЕС е в състояние да постигне количествените си цели за 2030 г. или са необходими по-решителни действия, включително на законодателно равнище.

На последно място следва да се отбележи и обстоятелството, че в **отвъдморските страни и територии** се намират важни „горещи точки“ на биологичното разнообразие, които не са обхванати от правилата на ЕС в областта на околната среда. Комисията призовава съответните държави членки да разгледат възможността за въвеждане в тези страни и територии на правила, които са еднакви или равностойни на европейските.

Опазване на природата: основни ангажименти до 2030 г.

1. Да се предостави правна защита на най-малко 30 % от сухоземната територия и 30 % от морските басейни на ЕС и да се осигури интегриране на екологичните коридори в рамките на ефективно действаща трансевропейска мрежа за защита на природата.
2. Да се предостави строга защита на най-малко една трета от защитените зони на ЕС, включително всички останали девствени и вековни гори в ЕС.
3. Да се осигури ефективно управление на всички защитени зони, като се определят ясни природозащитни цели и мерки и се извършва подходящ мониторинг.

2.2. План на ЕС за възстановяване на природата: възстановяване на сухоземните и морските екосистеми

Опазването на природата не е достатъчно, за да осигурим полагащото ѝ се място в нашия живот. За да се постигне обрат в тенденцията към загуба на биологично разнообразие, е необходимо светът да подходи по-амбициозно към възстановяването на природата. Водещата роля на Европа в тази насока е предвидена в новия **План на ЕС за възстановяване на природата**.

Планът ще спомогне за подобряване на състоянието на съществуващите и на новите защитени зони и за повишаване на разнообразието и устойчивостта на всички ландшафти и екосистеми. По този начин ще се намали натискът върху местообитанията и биологичните видове и ще се гарантира, че използването на екосистемите е като цяло устойчиво. В рамките на плана следва също така да се подпомогне възстановяването на природата, да се ограничат запечатването на почвите и разрастването на градовете, както и да се предприемат мерки по отношение на замърсяването и инвазивните чужди видове. Планът ще доведе до създаването на работни места, ще съгласува икономическите дейности с подобряването на състоянието на природата и ще помогне да се гарантира дългосрочната производителност и стойност на нашия природен капитал.

2.2.1. Укрепване на правната рамка на ЕС за опазване на природата

Изискването към държавите членки да вземат мерки за възстановяване на природата вече е включено в законодателството на ЕС²⁸. **Напредъкът обаче е възпрепятстван от наличието на значителни пропуски в прилагането и в нормативната уредба.** Така например не е налице изискване към държавите членки да разполагат с планове за възстановяване на биологичното разнообразие. Невинаги са формулирани ясни или задължителни количествени цели и срокове, нито са установени дефиниции или критерии във връзка с възстановяването или устойчивото използване на екосистемите. Липсва също така изискване за цялостно картографиране, наблюдение и оценка на екосистемните услуги, на състоянието на екосистемите и на усилията за възстановяването им. Тези проблеми се изострят от пропуските в изпълнението на правните задължения, поради които не е възможно да бъдат постигнати целите, заложи в законодателството²⁹. Необходимо да се окаже по-сOLIDна подкрепа за прилагане на изискванията и да се предприемат по-енергични действия по правоприлагане. За да се гарантират по-активното възстановяване на природата в сухоземните и морските зони, увеличаването на устойчивостта на ЕС и приносът за смекчаване на последиците от изменението на климата и адаптирането към него като ключово природосъобразно решение, в настоящата стратегия се предлагат действия в две основни насоки:

- На първо място и при условие че бъде извършена оценка на въздействието, през 2021 г. Комисията ще представи предложение за правно задължителни **количествени цели на ЕС за възстановяване на природата**, насочени към укрепване на увредените екосистеми, и по-специално на екосистемите, които имат най-голям потенциал за улавяне и съхранение на въглерод, за предотвратяване на природните бедствия или за намаляване на въздействието от тях. По този начин ще бъдат определени условията и най-ефективните мерки за постигането на количествените цели. В оценката на въздействието ще бъде разгледана и възможността за създаване на общоевропейска методика за картографиране, оценка и постигане на добро състояние на екосистемите, така че те да осигуряват ползи, като например регулиране на климата и на водите, опазване на почвите, опрашване, предотвратяване на бедствия и защита от тях.
- В този контекст Комисията ще изиска от държавите членки да подобрят прилагането на съществуващото законодателство в конкретни срокове и ще подкрепи усилията в тази насока. Тя по-специално ще поиска от държавите членки да гарантират, че до 2030 г. **няма да настъпи влошаване на тенденциите по отношение на опазването, нито на състоянието на всички защитени местообитания и биологични видове**³⁰. Държавите членки ще трябва също така да гарантират, че поне 30 % от биологичните видове и местообитанията, които понастоящем не са с благоприятно състояние, ще

²⁸ По-конкретно [Директивата за птиците](#) (2009/147/ЕО), [Директивата за местообитанията](#) (92/43/ЕО), [Рамковата директива за водите](#) (2000/60/ЕО), [Директивата за наводненията](#) (2007/60/ЕО) и [Рамковата директива за морска стратегия](#) (2008/56/ЕО).

²⁹ Вж. [Проверката за пригодност на законодателството на ЕС в областта на опазването на дивата природа](#) (SWD(2016) 472) и [Проверката за пригодност на законодателството на ЕС в областта на водите](#) (SWD(2019) 439). Вж. също раздел 3.2 по-долу.

³⁰ Местообитания и биологични видове, посочени в Директивата за птиците и Директивата за местообитанията.

бъдат класифицирани в тази категория или при тях ще е налице категорична положителна тенденция. През 2020 г. Комисията и Европейската агенция за околна среда ще предоставят на държавите членки насоки относно начините за подбор и приоритизиране на биологичните видове и местообитанията.

2.2.2. Възстановяване на природните дадености при земеделските земи

Земеделските стопани, които обработват нашите земи, имат жизненоважна роля за опазването на биологичното разнообразие. Те не само са сред първите засегнати от загубата на биологично разнообразие, но и сред първите, които извличат ползи от неговото възстановяване. Биологичното разнообразие позволява на земеделските стопани да осигуряват **безопасна, устойчива, питателна и достъпна храна** и им предоставя доходите, от които се нуждаят, за да просперират и да развият. Селското стопанство е съществена част от бъдещето на Европа и трябва да продължи да бъде опорна точка в икономически и социален аспект на много общности в Съюза.

Някои селскостопански практики обаче са основен фактор за намаляване на биологичното разнообразие. Поради това **на земеделските стопани трябва да се предоставят подпомагане и стимули за преход към изцяло устойчиви практики**. Подобряването на състоянието и многообразието на земеделските екосистеми ще повиши устойчивостта на сектора по отношение на изменението на климата, рисковете за околната среда и социално-икономическите сътресения, като същевременно ще доведе до създаване на нови работни места — например в областта на биологичното земеделие, селския туризъм и отдиха.

С цел да се подпомогне дългосрочната устойчивост както на природата, така и на селското стопанство, настоящата стратегия ще се прилага в тясно взаимодействие с новата стратегия „От фермата до трапезата“ и с новата обща селскостопанска политика (ОСП), включително чрез насърчаване на екосхемите и основаните на резултати схеми за плащания. При изпълнението на стратегията за биологичното разнообразие и на стратегията „От фермата до трапезата“ Комисията ще следи отблизо напредъка и подобренията по отношение на продоволствената сигурност и доходите на земеделските стопани. Тя ще гарантира, че стратегическите планове в областта на ОСП се оценяват въз основа на стриктни критерии по отношение на климата и околната среда и че държавите членки определят ясни национални стойности за съответните количествени цели, формулирани в настоящата стратегия и в стратегията „От фермата до трапезата“. Тези планове следва да осигурят прилагането на устойчиви практики (например прецизно земеделие, биологично земеделие, агроекология, агролесовъдство и нискоинтензивни постоянно затревени площи) и по-строги стандарти на хуманно отношение към животните.

Ключови показатели за здравето на земеделските екосистеми са птиците и насекомите, живеещи върху земеделски земи, и по-специално опрашители, като те също така са от жизненоважно значение за селскостопанското производство и продоволствената сигурност. Поради това трябва да се вземат мерки за отстраняване на причините, водещи до влошаване на състоянието им. Както се посочва в стратегията „От фермата до трапезата“, Комисията ще предприеме действия, с които **до 2030 г. цялостната употреба на химически пестициди, както и рисковете, свързани с тях, ще бъдат намалени с 50 %**, като към посочената дата използването на по-опасните пестициди също трябва да бъде

намалено с 50 %. Действията трябва да бъдат подкрепени от цялостното изпълнение на Инициативата на ЕС относно опрашители³¹. До края на 2020 г. Комисията ще извърши преглед на тази инициатива и при необходимост ще предложи допълнителни мерки. За да се осигури пространство за дивите животни и растения, опрашителите и естествените регулатори на вредителите трябва спешно да бъдат възстановени **най-малко 10 % от селскостопанските площи, характеризиращи се с високо разнообразие на ландшафта**. Това разнообразие може да включва буферни ивици, оборотно или трайно оставена земя под угар, живи плетове, неплододайки дървета, подпорни стени при терасиране или водоеми. То спомага за улавяне на въглерода, предотвратяване на ерозията и изтощаването на почвите, филтриране на въздуха и водата и има значение за приспособяването към последиците от изменението на климата. Наред с това по-богатото биологично разнообразие често допринася за повишаване на селскостопанското производство. Държавите членки трябва да адаптират поставената от ЕС 10 %-на количествена цел към по-малки географски мащаби, за да се гарантира свързаност между местообитанията — особено чрез инструментите и стратегическите планове в областта на ОСП, в съответствие със стратегията „От фермата до трапезата“ и чрез прилагане на Директивата за местообитанията. Напредъкът към целта ще бъде предмет на постоянен преглед и при необходимост на корекция, за да се смекчи прекомерното въздействие върху биологичното разнообразие, продоволствената сигурност и конкурентоспособността на земеделските стопани.

Агроекологията може да осигури здравословна храна, като същевременно запази производителността, увеличи почвеното плодородие и биологичното разнообразие и намали отпечатъка от производството на храни. По-конкретно биологичното земеделие има голям потенциал както за земеделските стопани, така и за потребителите. Този сектор стимулира заетостта и привлича млади земеделски стопани, като осигурява 10—20 % повече работни места на хектар, отколкото конвенционалните стопанства, и създава добавена стойност за селскостопанските продукти³². За да се оползотвори максимално този потенциал, **до 2030 г. трябва да се осигури биологичното обработване на най-малко 25 % от земеделските земи на ЕС**. В допълнение към мерките по линия на ОСП Комисията ще представи план за действие относно биологичното земеделие, който ще помогне на държавите членки да стимулират предлагането и търсенето на биологични продукти. Тя също така ще гарантира доверието на потребителите чрез кампании за популяризиране и екологосъобразни обществени поръчки. При изпълнение на агроекологичните количествени цели за целия ЕС, определени в настоящата стратегия и в стратегията „От фермата до трапезата“, ще бъдат взети предвид различните отправни точки и нееднаквият напредък, постигнат от държавите членки.

Необходимо е да се засили използването на мерки за подпомагане на агролесовъдните дейности в рамките на развитието на селските райони, тъй като тези мерки могат да осигурят многобройни ползи за биологичното разнообразие, хората и климата.

Също така трябва да се постигне обрат в тенденцията към намаляване на **генетичното разнообразие**, включително като се улесни използването на

³¹ [Инициатива на ЕС относно опрашителите](#) (COM(2018) 395).

³² ОИСП (2016 г.), [Farm Management Practices to Foster Green Growth](#).

традиционни растителни култури и животински породи. По този начин ще се предоставят по-разнообразни и питателни храни, които, от своя страна, ще осигурят ползи за здравето на хората. Комисията планира да преразгледа правилата за предлагане на пазара за традиционните сортове култури, за да допринесе за тяхното опазване и устойчиво използване. Наред с това тя ще предприеме мерки за улесняване на регистрацията на сортови семена, включително за биологично земеделие, и за осигуряване на по-лесен достъп до пазара за традиционните и адаптираните към местните условия сортове.

2.2.3. *Мерки във връзка с усвояването на земя и възстановяване на почвените екосистеми*

Почвата е една от най-сложните и разнообразни екосистеми. Тя представлява самостоятелно естествено местообитание, населявано от невероятно многообразие от организми, които направляват и контролират ключови екосистемни услуги — например почвеното плодородие, кръговрата на хранителните вещества и регулирането на климата. **Почвата е изключително важен невъзобновяем ресурс**, който е от съществено значение за здравето на хората, състоянието на икономиката и производството на храни и нови лекарства.

Екологичните и икономическите последици от деградацията на почвите в ЕС са значителни. Основните причини за тази деградация включват лошото управление на земята (например обезлесяване, изтощаване на пасищата, неустойчиви селскостопански и горски практики), строителните дейности и запечатването на почвите³³. Въпреки намалелите в последно време темпове на запечатване на почвите продължава загубата на плодородни почви в резултат на усвояването на земя и разрастването на градовете³⁴. Вследствие на неблагоприятните последици от изменението на климата въздействието от ерозията и загубите на органичен въглерод в почвата стават все по-очевидни. Друга нарастваща заплаха в ЕС е свързана с опустиняването³⁵.

Поради изложените причини се налага да се активизират усилията за **опазване на почвеното плодородие, намаляване на ерозията и увеличаване на органичните вещества в почвата**. С оглед на това трябва да се възприемат устойчиви практики за управление на почвите, включително в рамките на ОСП. Необходим е също така значителен напредък при идентифицирането на зоните със замърсени почви, възстановяването на почвите с влошено качество, определянето на условията за тяхното добро екологично състояние, залагането на цели във връзка с тяхното възстановяване и подобряването на мониторинга на качеството им.

С цел да се намери комплексно решение на посочените проблеми и да се изпълнят европейските и световните ангажменти, свързани с неутралността по отношение на влошаването на качеството на земите, през 2021 г. Комисията ще актуализира **Тематичната стратегия на ЕС за опазване на почвите**³⁶. Проблемите ще бъдат разгледани и в рамките на **Плана за действие за нулево замърсяване на въздуха**,

³³ Европейска агенция за околна среда (2019 г.), [EEA Signals 2019: Land and Soil in Europe](#).

³⁴ Европейска агенция за околна среда и Швейцарска федерална служба за околната среда (FOEN) (2016 г.), [Urban sprawl in Europe](#).

³⁵ Европейска сметна палата (2018 г.), [Борба с опустиняването в ЕС — нарастваща заплаха, която изисква повече действия](#) (специален доклад 33/2018).

³⁶ [Тематична стратегия за опазване на почвите](#) (COM(2006) 231).

водите и почвите, който Комисията ще приеме през 2021 г. Сред темите в предстоящата Стратегия за устойчива околна среда ще бъдат запечатването на почвите и възстановяването на замърсени промишлени терени. Разработването на решения за възстановяване на здравето и функциите на почвите ще бъдат заложи като цели в **мисия на „Хоризонт Европа“ в областта на здравето на почвите и храните**³⁷.

2.2.4. Увеличаване на горските масиви и подобряване на тяхното здраве и устойчивост

Горите са от огромно значение за биологичното разнообразие, регулирането на климата и водите, осигуряването на храни, лекарства и материали, улавянето и съхранението на въглерода, стабилизирането на почвите и пречистването на въздуха и водата. Наред с това те са естествена среда, предоставяща възможности за отдих и опознаване на природата. Горските стопани имат ключова роля за осигуряване на устойчиво управление на горите и за възстановяване и поддържане на биологичното разнообразие в тях.

В допълнение към стриктното опазване на всички останали девствени и вековни гори в Европа **ЕС трябва да увеличи количеството, качеството и устойчивостта на горите си** — по-конкретно срещу пожари, суши, болести по растенията и други заплахи, които вероятно ще нараснат с изменението на климата. За да се съхрани функцията на горите по отношение на биологичното разнообразие и климата, е необходимо те да бъдат поддържани в добро състояние. Наличието на устойчиви гори е фактор и за устойчива икономика. Горите също така осигуряват материали, продукти и услуги, които са от ключово значение за кръговата биоикономика.

За да постигне посочените цели, през 2021 г. Комисията ще предложи специална **стратегия на ЕС за горите**, съобразена с по-амбициозните цели във връзка с биологичното разнообразие и неутралността по отношение на климата. Тази стратегия ще включва пътна карта за **засаждане до 2030 г. на най-малко 3 милиарда нови дървета в ЕС** при пълно прилагане на екологичните принципи. По този начин ще бъдат създадени множество работни места, свързани със събирането и култивирането на семена, засаждане на посадъчен материал и грижи за неговото развитие. Засаждането на дървета има особено благоприятно въздействие в градовете, докато в селските райони то може да е от полза за агролесовъдството, високото разнообразие на ландшафта и повишеното улавяне на въглерода. Същевременно Комисията ще продължи да работи с държавите членки, за да се гарантира, че ЕС разполага с достатъчно средства за предотвратяване и реагиране на големи горски пожари, които могат да нанесат значителни вреди на биологичното разнообразие в горите.

Залесяването, повторното залесяване и засаждането на дървета, чиято цел е да се подпомогне биологичното разнообразие и възстановяването на екосистемите, ще бъдат насърчавани чрез стратегическите планове в областта на ОСП и със средства по линия на политиката на сближаване. Засаждането на дървета в градовете ще

³⁷ Мисия на „Хоризонт Европа“ в областта на [здравето на почвите и храните](#).

бъде улеснено и посредством новата **Европейска платформа за екологизиране на градовете**³⁸, включително в рамките на програмата LIFE.

Делът на горските райони, включени в планове за управление, следва да обхваща всички управлявани държавни гори и по-голям брой частни гори, като е необходимо да продължи прилагането и разработването на действия за стимулиране на биологичното разнообразие — например по-природосъобразни лесовъдни практики. За тази цел Комисията ще разработи насоки относно практики за залесяване и повторно залесяване, стимулиращи биологичното разнообразие, и природосъобразни лесовъдни практики. Насоките ще бъдат изготвени успоредно с новата стратегия на ЕС за горите.

За да се събере по-точна информация за състоянието на европейските гори, Комисията ще работи с други доставчици на данни за по-допълнителното развитие на **Европейската информационна система за горите**. По този начин ще се подпомогне изготвянето на актуални оценки на състоянието на европейските гори и ще бъдат свързани всички уебплатформи на ЕС, съдържащи данни за горите. Тези действия ще бъдат част от стратегията на ЕС за горите.

2.2.5. Варианти за производство на енергия, които са печеливши за всички

Декарбонизацията на енергийната система е от решаващо значение не само за неутралността по отношение на климата, но и за възстановяването на ЕС от кризата, свързана с COVID-19, и за дългосрочния му просперитет. По-устойчивото производство на енергия от възобновяеми източници ще бъде от съществено значение за борбата с изменението на климата и загубата на биологично разнообразие. ЕС ще се погрижи за приоритетното прилагане на решения, които са печеливши за всички, като например океанската енергия и ветроенергийните паркове, позволяващи възстановяване на рибните запаси, и земеделските стопанства, снабдени със соларни панели, осигуряващи благоприятна за биологичното разнообразие почвена покривка и устойчива биоенергия.

С цел смекчаване на рисковете, които са свързани с климата и околната среда и са породени от нарастващото използване на определени източници на биоенергия, в преразгледаната Директива за енергията от възобновяеми източници³⁹ са заложили по-строги критерии за устойчивост. Директивата също така насърчава преминаването към биогорива от ново поколение, за чието производство се използват остатъчни вещества и негодни за повторна употреба и рециклиране отпадъци, като този подход следва да се прилага за всички видове биоенергия. Следва да бъде сведено до минимум използването на цели дървета, както и на хранителни и фуражни култури, без значение дали те са произведени в ЕС или внесени.

За да се събере по-цялостна информация и да се осигури по-добро наблюдение на потенциалните рискове по отношение на климата и биологичното разнообразие, в момента Комисията извършва оценка на **предлагането и търсенето на биомаса в европейски и световен мащаб** и свързаната с това устойчивост⁴⁰. Като част от по-

³⁸ Вж. раздел 2.2.8.

³⁹ [Директива \(ЕС\) 2018/2001 за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници.](#)

⁴⁰ [Проучване на JRC за оценка на биомасата.](#)

машабната си амбиция за опазване и възстановяване на горските екосистеми, до края на 2020 г. Комисията ще публикува резултатите от проучването относно използването на горска биомаса за производство на енергия. Това проучване ще бъде взето под внимание при изготвянето на политиките от страна на Комисията, включително при насрочените за 2021 г. преразглеждане и изменение — когато това е необходимо — на равнището на амбициозност на Директивата за енергията от възобновяеми източници, на схемата за търговия с емисии и на Регламента за земеползването, промените в земеползването и горското стопанство.

В съответствие с Директивата за енергията от възобновяеми източници през 2021 г. Комисията ще разработи и оперативни насоки относно **новите критерии за устойчивост по отношение на горската биомаса за енергийни цели**⁴¹. През 2021 г. тя също така ще направи преглед на данните за биогоривата, свързани с висок риск от непреки промени в земеползването, и ще определи траектория за постепенното им премахване до 2030 г.

Общата цел е да се гарантира, че регулаторната рамка на ЕС относно биоенергията е съобразена с по-машабната амбиция, заложена в Европейския зелен пакт.

2.2.6. Възстановяване на доброто екологично състояние на морските екосистеми

Възстановените и правилно защитените морски екосистеми носят значителни здравни, социални и икономически ползи както за крайбрежните общности, така и за ЕС като цяло. Налага се предприемането на по-решителни действия, тъй като загубата на биологично разнообразие на морските и крайбрежните екосистеми се изостря силно вследствие на глобалното затопляне⁴².

Постигането на добро екологично състояние на морските екосистеми, включително посредством определянето на строго защитени зони, трябва да обхваща възстановяването на богатите на въглерод екосистеми и на зоните, които са важни за хвърляне на хайвер и размножаване. Някои от начините на използване на моретата в днешно време застрашават продоволствената сигурност, препитанието на рибарите и секторите на рибарството и морските продукти. **Уловът на морските ресурси трябва да се осъществява по устойчив начин, като се прилага политика на нулева толерантност към незаконните практики.** Поради това е изключително важно да се осигури цялостното прилагане на общата политика на ЕС в областта на рибарството, Рамковата директива за морска стратегия, Директивата за птиците и Директивата за местообитанията.

Прилагането на екосистемен подход към управлението съгласно законодателството на ЕС⁴³ ще намали вредното въздействие на рибарството, добивната промишленост и други човешки дейности — особено върху уязвимите видове и местообитанията по морското дъно. В подкрепа на това **националните морски пространствени планове**, които държавите членки трябва да представят през 2021 г., следва да

⁴¹ Член 29 от Директива (ЕС) 2018/2001 за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници.

⁴² Вж. например [Специалния доклад относно океаните и криосферата в изменящия се климат](#), изготвен от Междуправителствения комитет по изменение на климата (2019 г.).

⁴³ Общата политика в областта на рибарството, [Рамковата директива за морска стратегия](#) (2008/56/ЕО) и [Директивата за морското пространствено планиране](#) (2014/89/ЕС).

обхващат всички морски сектори и дейности и да включват мерки за управление на опазването за конкретни зони⁴⁴. До 2021 г. се очаква също така Комисията да предложи **нов план за действие за съхраняване на рибните ресурси и опазване на морските екосистеми**. При необходимост ще бъдат въведени мерки, с които да се ограничи използването на най-вредните за биологичното разнообразие риболовни уреди, включително по морското дъно. В плана ще бъдат разгледани и начините, по които използването на дънни риболовни уреди може да се съчетае с целите на биологичното разнообразие, като се има предвид, че понастоящем тази риболовна дейност причинява най-големи вреди на морското дъно. Тези мерки трябва да бъдат приложени по равнопоставен и справедлив за всички начин. Преходът към по-селективни и щадящи риболовни техники следва да бъде подпомогнат и по линия на Европейския фонд за морско дело и рибарство.

Доброто състояние на рибните запаси е от ключово значение за дългосрочния просперитет на рибарите, за здравето на нашите океани и за биологичното разнообразие. Поради това е наложително смъртността от риболов да бъде поддържана на равнищата на **максималния устойчив улов** или под тях, което ще допринесе за оптималното разпределение на рибните запаси по възраст и размер.

Също така е необходимо **приловът на видове, застрашени от изчезване**, да се прекрати или да се намали до равнище, позволяващо пълното им възстановяване. Тази цел следва да се отнася и до видовете, които са с лош природозащитен статус или в недобро екологично състояние. Приловът на други видове също трябва да бъде премахнат или, когато това не е възможно, да бъде сведен до минимум⁴⁵, така че да не бъде застрашен техният природозащитен статус. С оглед на това е необходимо да се извърши по-мощно събиране на данни относно прилова на всички уязвими видове.

Трябва да се въведат също така **мерки за управление на рибарството** във всички защитени морски зони в съответствие с ясно определени природозащитни цели и въз основа на най-добрите налични научни становища.

2.2.7. Възстановяване на сладководните екосистеми

Въпреки амбициите, заложи в европейската правна рамка за водите, нейното прилагане изостава, поради което трябва да се осигури по-стриктно правоприлагане⁴⁶. Необходимо е да се полагат повече усилия за **възстановяване на сладководните екосистеми и естествените функции на реките**, за да бъдат изпълнени целите на Рамковата директива за водите. Това може да се постигне чрез премахване или адаптиране на преградите, които предотвратяват преминаването на мигриращи риби и подобряват потока от вода и утайки. За тази цел **до 2030 г. ще бъдат възстановени най-малко 25 000 km свободно течащи реки**⁴⁷, като се премахнат най-вече остарелите бариери и бъдат възстановени

⁴⁴ Най-късно до март 2022 г. Комисията ще представи доклад относно изпълнението на Директивата за морското пространствено планиране, включително относно прилагането на екосистемен подход към управлението.

⁴⁵ Защитени по силата на международното и европейското право.

⁴⁶ [Проверка за пригодност на законодателството на ЕС в областта на водите](#) (SWD(2019) 439), [Оценка на Директивата за пречистването на градските отпадъчни води](#) (SWD(2019) 700).

⁴⁷ Количествената цел от 25 000 km е определена въз основа на оценката на Комисията за това какво може да се постигне в ЕС до 2030 г.

заливните равнини и влажните зони. През 2021 г. Комисията, в консултация с всички компетентни органи, ще предостави технически насоки и подкрепа на държавите членки за определяне на зоните и за мобилизиране на средства⁴⁸. Съответните национални органи следва да преразгледат разрешенията за водочерпене и събиране на вода в резервоари с цел възстановяване на екологичните потоци, така че най-късно до 2027 г. да се постигне добро състояние или потенциал на всички повърхностни води и добро състояние на всички подземни води, както се изисква съгласно Рамковата директива за водите⁴⁹. За тази цел до 2023 г. Комисията ще предостави техническа подкрепа на държавите членки във връзка с предприетите от тях мерки.

Като цяло широкомащабните инвестиции за възстановяване на реките и заливните тераси⁵⁰ могат да осигурят значителен икономически тласък на сектора на възстановяването и на социално-икономическите дейности по места, като например туризъм и отдых. Същевременно тези инвестиции могат да подобрят регулирането на водите, защитата от наводнения, местообитанията за развъждане на риба и елиминирането на замърсяването с хранителни вещества.

2.2.8. Озеленяване на градските и крайградските райони

Зелените градски пространства — от паркове и градини до зелени покриви и градски ферми, осигуряват разнообразни ползи за хората, възможности за бизнеса и подслон за редица биологични видове. Те намаляват шума и замърсяването на въздуха и водата, осигуряват защита от наводнения, суши и горещини и поддържат връзката между хората и природата⁵¹.

Ограничителните мерки, наложени неотдавна поради пандемията от COVID-19, показаха **значението на зелените градски пространства за физическото и психическото благосъстояние** на хората. Въпреки че някои от тези пространства вече са обект на по-ефективна защита⁵², те обаче често се оказват в губещо положение при конкуренцията за земя, тъй като делът на населението, живеещо в градските райони, продължава да расте.

Целта на настоящата стратегия е да се постигне обрат в тези тенденции и да се прекрати загубата на зелени градски екосистеми. Насърчаването на екосистеми в добро състояние, зелена инфраструктура и **природосъобразни решения** следва системно да се интегрира в градоустройството, включително в обществените пространства, инфраструктурата и проектирането на сградите и площите около тях.

С цел да бъде възстановено присъствието на природата в градовете и да се компенсират действията на местните общности Комисията призовава европейските градове с население от най-малко 20 000 жители да разработят до края на 2021 г. амбициозни **планове за екологизиране на градовете**. В тях следва да бъдат

⁴⁸ В насоките ще бъдат взети предвид широк кръг от въпроси, включително производството на водоелектрическа енергия, управлението на риска от наводнения, водоснабдяването, селското стопанство и корабоплаването.

⁴⁹ Тези мерки следва да бъдат включени в третия план за управление на речните басейни, който ще бъде приет от държавите членки през 2021 г. съгласно Рамковата директива за водите.

⁵⁰ [Проверка за пригодност на законодателството на ЕС в областта на водите](#) (SWD(2019) 439).

⁵¹ Вж. [Проект EnRoute](#).

⁵² В рамките на градовете или отчасти на тяхна територия има 11 000 защитени зони по „Натура 2000“, които съставляват 15 % от общата площ на мрежата „Натура 2000“.

включени мерки за създаване на достъпни и благоприятни за биологичното разнообразие градски гори, паркове и градини, градски ферми, зелени покриви и стени, залесени улици, градски ливади и живи плетове. С плановете също така следва да се подобрят връзките между зелените площи, да се премахне употребата на пестициди и да се ограничат прекомерното косене на зелените градски пространства и другите вредни за биологичното разнообразие практики. За изпълнението на тези планове могат да бъдат мобилизирани политически, регулаторни и финансови инструменти.

За да бъдат подпомогнати усилията в тази насока, през 2021 г. Комисията ще създаде **Европейска платформа за екологизиране на градовете** в рамките на ново Споразумение за зелен град⁵³ с участието на градове и кметове. Това ще бъде извършено в тясно сътрудничество с Европейския конвент на кметовете. Плановете за екологизиране на градовете ще са основен фактор при избора на Европейска зелена столица за 2023 г. и връчването на наградата „Европейско зелено листо“ за 2022 г.

Комисията ще подкрепя държавите членки и органите на местната и регионалната власт чрез технически насоки и помощ при мобилизирането на финансиране и изграждането на капацитет. Тя също така ще отрази посочените цели в **Европейския пакт за климата**.

2.2.9. Намаляване на замърсяването

Замърсяването е основен фактор за загубата на биологично разнообразие и оказва вредно въздействие върху здравето на хората и околната среда. Въпреки че ЕС разполага със стабилна правна рамка за намаляване на замърсяването, все още са необходими повече усилия в тази насока. Биологичното разнообразие е засегнато от изхвърлянето на хранителни вещества, химически пестициди, лекарствени продукти, опасни химикали, градски и промишлени отпадъчни води, а също и други отпадъци, в това число смет и пластмаса. Необходимо е този натиск върху биологичното разнообразие да бъде намален.

В рамките на амбицията на Комисията за нулево замърсяване с цел постигане на нетоксична околна среда ще бъдат предложени нова стратегия на ЕС за устойчивост на химикалите и **План за действие за нулево замърсяване на въздуха, водите и почвите**.

Комисията също така ще насърчава целта за нулево замърсяването с азотни и фосфорни отлагания от торове чрез намаляване на загубите на хранителни вещества с поне 50 %, като същевременно се гарантира, че няма да настъпи влошаване на почвеното плодородие. В резултат на тези мерки **използването на торове ще бъде намалено с най-малко 20 %**. Това ще бъде постигнато чрез цялостно прилагане и изпълнение на съответното законодателство в областта на околната среда и климата, като заедно с държавите членки бъде определено необходимото намаляване на натоварването с хранителни вещества за постигането на тези цели, чрез прилагане на балансирано торене и устойчиво управление на хранителните вещества, както и чрез по-добро управление на азота и фосфора през целия им жизнен цикъл. За тази цел през 2022 г. Комисията и държавите членки ще

⁵³ [Споразумение за зелен град](#).

обединят усилията си, за да изготвят план за действие за интегрирано управление на хранителните вещества. Новата стратегия „От фермата до трапезата“ ще бъде насочена към намаляване на употребата на пестициди и на риска от тях и ще подпомогне по-широкото прилагане на интегрираното управление на вредителите⁵⁴. В рамките на тази стратегия ще бъде оптимизирана **оценката на риска от пестициди върху околната среда**. Особено внимание се обръща на замърсяването с пластмаси, във връзка с което са предвидени мерки в Европейската стратегия за пластмасите⁵⁵ и в новия План за действие относно кръговата икономика⁵⁶.

Комисията ще разработи **набор от показатели за постепенно намаляване на замърсяването** и ще определи основни параметри, с които да се подпомогне наблюдението на напредъка. Мерките за преодоляване на различните видове натиск, упражняван от морските отпадъци и подводния шум, са залегнали в Рамковата директива за морска стратегия.

2.2.10. Мерки за борба с инвазивните чужди видове

Инвазивните чужди видове могат значително да възпрепятстват усилията за опазване и възстановяване на природата. Освен че причиняват значителни щети на природата и икономиката, много от тези видове също така улесняват появата и разпространението на инфекциозни болести, които представляват заплахата както за хората, така и за дивата флора и фауна⁵⁷. През последните години се наблюдава увеличено освобождаване на инвазивни чужди видове в околната среда. В момента застрашените видове в Европа наброяват 1872, като при 354 от тях заплахата е свързана с инвазивни чужди видове. Без ефективни мерки за контрол степента на инвазия и рисковете, които тя носи за нашата природа и здраве, ще продължат да нарастват.

Наред с това трябва да се осигури по-стриктното прилагане на **Регламента на ЕС относно инвазивните чужди видове**⁵⁸ и на другите законодателни актове и международни споразумения в тази област, с което максимално да се ограничи и, по възможност, да се елиминира въвеждането и установяването на чужди видове в европейската природа. Целта е да се постигне управлението на установените инвазивни чужди видове и **да се намали с 50 % броят на застрашените от тях видове, включени в Червения списък**⁵⁹.

План на ЕС за възстановяване на природата: основни ангажименти до 2030 г.

1. През 2021 г. да бъдат постигнати правно задължителните количествени цели на ЕС за възстановяване на природата (при условие че бъде извършена оценка на въздействието). До 2030 г. да бъдат възстановени значителни площи от увредени и богати на въглерод екосистеми, да не се наблюдава влошаване на

⁵⁴ [Директива относно устойчивата употреба на пестициди](#) (2009/128/ЕО).

⁵⁵ [Европейска стратегия за пластмасите в кръговата икономика](#) (COM(2018) 28).

⁵⁶ [Нов план за действие относно кръговата икономика: За по-чиста и по-конкурентоспособна Европа](#) (COM(2020) 98).

⁵⁷ Вж. например Hulme P. (2014 г.), [Invasive species challenge the global response to emerging diseases](#), *Trends in parasitology* (2014 г.), том 30, брой 6; Duscher et al. (2017 г.).

⁵⁸ [Регламент \(ЕС\) № 1143/2014 относно инвазивните чужди видове](#).

⁵⁹ [Червен списък на Международния съюз по опазване на природата](#).

тенденциите в опазването и състоянието на местообитанията и видовете и да бъде постигнат благоприятен природозащитен статус или поне положителна тенденция при най-малко 30 % от тях.

2. Да се постигне обрат в тенденцията на намаляване на опрашители.
3. Рискът от химически пестициди и тяхното използване да бъде намален с 50 %, а употребата на по-опасните пестициди да бъде ограничена с 50 %.
4. Най-малко 10 % от земеделските площи да са разположени в зони с високо разнообразие на ландшафта.
5. Най-малко 25 % от земеделската земя да се управлява съгласно принципите на биологичното земеделие и да се увеличи значително използването на агроекологични практики.
6. В ЕС да бъдат засадени три милиарда нови дървета при пълно съобразяване с екологичните принципи.
7. Да бъде постигнат значителен напредък във възстановяването на замърсени терени.
8. Да се възстановят най-малко 25 000 km свободно течащи реки.
9. Да се намали с 50 % броят на видовете, включени в Червения списък, които са застрашени от инвазивни чужди видове.
10. Загубите на хранителни вещества от торове да бъдат намалени с 50 %, което ще ограничи употребата на торове с поне 20 %.
11. Градовете с най-малко 20 000 жители да разполагат с амбициозни планове за екологизиране.
12. Да не се употребяват химически пестициди в уязвимите зони (например в зелените градски пространства в ЕС).
13. Значително да се намали отрицателното въздействие на риболовните и добивните дейности върху уязвимите биологични видове и местообитания, включително върху морското дъно, така че да се постигне добро екологично състояние.
14. Приловът да бъде премахнат или намален до равнище, даващо възможност за възстановяване и опазване на видовете.

3. СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА ПРЕОБРАЗЯВАЩА ПРОМЯНА

3.1. Нова рамка за управление

Понастоящем в ЕС няма всеобхватна рамка за управление, която да направлява изпълнението на ангажиментите в областта на биологичното разнообразие, договорени на национално, европейско или международно равнище. За да бъде отстранен този пропуск, Комисията ще въведе нова **европейска рамка за управление на биологичното разнообразие**. С помощта на тази рамка ще бъдат формулирани необходимите задължения и ангажименти и ще бъде начертана пътна карта, която да направлява тяхното изпълнение.

В съответствие с новата рамка Комисията ще въведе механизъм за мониторинг и преглед, който ще включва **ясен набор от договорени показатели** и ще позволи извършването на редовна оценка на напредъка, като при необходимост бъдат определени коригиращи действия. Механизмът ще бъде от полза както за прегледа на изпълнението на политиките в областта на околната среда, така и за европейския семестър.

Новата рамка за управление ще осигури съвместната отговорност на всички заинтересовани страни към изпълнението на ангажиментите на ЕС в областта на биологичното разнообразие. Тя ще подпомогне изграждането на административен капацитет, прозрачността, диалога между заинтересованите страни и основаното на участието управление на различни равнища.

През 2023 г. Комисията ще извърши оценка на напредъка и целесъобразността на този подход и ще прецени дали е необходим правно задължителен подход към управлението.

3.2. Нов тласък на изпълнението и правоприлагането на законодателството на ЕС в областта на околната среда

Цялото законодателство в областта на околната среда се основава на правилното изпълнение и правоприлагане. През последните 30 години в ЕС беше въведена солидна законодателна рамка за опазване и възстановяване на природния капитал. Най-актуалните оценки обаче показват, че макар законодателството да е пригодно за целта, практическото изпълнение изостава⁶⁰. Този проблем води до сериозни последици за биологичното разнообразие и е свързан със значителни икономически разходи⁶¹. Следователно **в центъра на настоящата стратегия трябва да бъде поставено пълното изпълнение и правоприлагане на законодателството на ЕС в областта на околната среда**, като с оглед на това ще се отдаде приоритетно значение както на политическата подкрепа, така и на финансовите и човешките ресурси.

Правоприлагането във връзка с Директивата за птиците и Директивата за местообитанията ще се съсредоточи върху **завършването на мрежата „Натура 2000“**, ефективното управление на всички зони, разпоредбите за опазване на видовете, както и върху видовете и местообитанията, при които се наблюдават тенденции за намаляване на тяхната численост. Комисията също така ще гарантира по-ефективното изпълнение, правоприлагане и, при необходимост, преразглеждане и изменение на законодателството в областта на околната среда, засягащо биологичното разнообразие⁶².

Комисията ще се стреми да **предостави по-добри гаранции за спазването на правните задължения**, като работи в тясно сътрудничество с държавите членки и европейските мрежи от агенции, инспектори, одитори, полицейски служители, прокурори и съдии, занимаващи се с опазването на околната среда.

Комисията също така ще подкрепи ролята на гражданското общество като блюстител на спазването на правните задължения и ще си сътрудничи с държавите членки, за да се гарантира, че физическите лица и НПО разполагат с по-добър достъп до правосъдие в националните съдилища по въпросите, свързани с околната

⁶⁰ Вж. [Доклада относно състоянието на природата в Европейския съюз](#) от 2015 г. (COM (2015)219).

⁶¹ [Приблизителните изчисления показват, че цената на неизпълнението на правните задължения е 50 милиарда евро годишно.](#)

⁶² Това законодателство обхваща например Директивата относно оценката на въздействието (2014/52/ЕС), Директивата относно стратегическата екологична оценка (2001/42/ЕО), Директивата относно екологичната отговорност (2004/35/ЕО) и Директивата относно престъпленията срещу околната среда (2008/99/ЕО).

среда. Наред с това тя ще разшири процесуалната легитимация на НПО⁶³, като предложи **преразглеждане на Регламента относно Конвенцията от Орхус**⁶³.

3.3. Изграждане на интегриран подход, обхващащ цялото общество

3.3.1. Въпроси, свързани с биологичното разнообразие

В унисон с партньорския дух на настоящата стратегия всички сегменти на икономиката и обществото имат да изпълняват своя собствена роля. Промислеността и предприятията оказват въздействие върху природата, но също така предоставят важни иновации, партньорства и експертен опит, които могат да подпомогнат действията по отношение на биологично разнообразие.

С цел да се гарантира, че социалните интереси в областта на околната среда са изцяло включени в бизнес стратегиите, през 2021 г. Комисията ще представи нова инициатива за **устойчиво корпоративно управление**. Тази инициатива, която може да бъде под формата на законодателно предложение, ще бъде насочена към правата на човека и задължението за полагане на дължима грижа и извършване на надлежна проверка по отношение на околната среда във всички вериги за създаване на стойност по пропорционален начин в зависимост от големината на предприятията⁶⁴. По този начин ще се гарантира, че интересите на акционерите и заинтересованите страни са в пълно съответствие с целите, определени в настоящата стратегия. Наред с това през 2020 г. Комисията започна преглед на задълженията за докладване на предприятията съгласно **Директивата относно оповестяването на нефинансова информация**⁶⁵ с цел да се подобрят качеството и обхватът на оповестяването на нефинансова информация, включително по екологични въпроси — например във връзка с биологичното разнообразие.

Посредством съществуващите си платформи⁶⁶ Комисията ще подпомогне стартирането на **европейско движение за бизнес и биологично разнообразие**, като черпи вдъхновение от наскоро проведени инициативи⁶⁷ и превърне това движение в неразделна част от Европейския пакт за климата. Специално внимание ще бъде отделено на мерките за стимулиране на природосъобразни решения и за премахване на пречките пред тяхното въвеждане, тъй като тези решения могат да генерират значителни възможности за стопанска дейност и заетост в различни сектори⁶⁸ и са ключ към иновациите за икономическите или обществените нужди, които се основават на природата.

⁶³ <https://ec.europa.eu/environment/aarhus/>

⁶⁴ [Проучване относно изискванията за извършване на надлежна проверка по веригата на доставки — окончателен доклад.](#)

⁶⁵ [Директива 2014/95/ЕС за изменение на Директива 2013/34/ЕС по отношение на оповестяването на нефинансова информация и на информация за многообразието от страна на някои големи предприятия и групи.](#)

⁶⁶ Например [Платформата на ЕС за бизнес и биологично разнообразие](#).

⁶⁷ Вж. например [„Бизнес в подкрепа на природата“](#) или [„Една планета — Бизнес за биологично разнообразие“](#).

⁶⁸ BenDor T. et al. (2015 г.), [Estimating the Size and Impact of the Ecological Restoration Economy](#).

3.3.2. Инвестиции, ценообразуване и данъчно облагане

В контекста на действията по отношение на загубата на биологично разнообразие и възстановяването на екосистемите ще са необходими значителни публични и частни инвестиции на национално и европейско равнище. С други думи, ще трябва да се извлече максимална полза от всички съответни програми и инструменти за финансиране на ЕС. Комисията ще укрепи своята **рамка за съобразяване с биологичното разнообразие**⁶⁹, като *inter alia* използва по подходящ начин критериите, установени съгласно таксономията на ЕС, за да гарантира, че финансирането от ЕС подпомага инвестициите, насочени към биологичното разнообразие.

В отговор на потребностите на тази стратегия, включително на инвестиционните приоритети за „Натура 2000“ и зелената инфраструктура, **следва да се отпуснат най-малко 20 милиарда евро годишно**⁷⁰ **за разходи за опазване на природата**. С оглед на това ще е необходимо да се мобилизира частно и публично финансиране на национално и европейско равнище⁷¹, включително чрез различни програми, включени в следващия дългосрочен бюджет на ЕС. Същевременно, тъй като възстановяването на природата ще допринесе съществено за целите в областта на климата, значителна част от заделените средства (в общ размер от 25 %) в рамките на бюджета на ЕС за действия в областта на климата ще бъде използвана в подкрепа на биологичното разнообразие и природосъобразните решения.

По линия на InvestEU ще бъде създадена специална инициатива за природния капитал и кръговата икономика, по която през следващите 10 години ще се мобилизират най-малко 10 милиарда евро от смесено публично и частно финансиране. Природата и биологичното разнообразие са приоритет и на Плана за инвестиции по линия на Европейския зелен пакт. За да помогне за привличането на необходимите инвестиции, ЕС трябва да предостави на инвеститорите дългосрочна сигурност и да съдейства за интегрирането на устойчивостта във финансовата система. **Таксономията на ЕС за устойчиво финансиране** ще подпомогне насочването на инвестиции към екологосъобразно възстановяване и използване на природосъобразни решения. През 2021 г. Комисията ще приеме делегиран акт съгласно Регламента за таксономията⁷², с който ще се установи обща класификация на икономическите дейности, оказващи значителен принос за опазването и възстановяването на биологичното разнообразие и екосистемите. През следващите месеци ще бъде оказана допълнителна подкрепа по линия на **обновената стратегия за устойчиво финансиране**, с чиято помощ ще се гарантира, че финансовата система допринася за ограничаване на съществуващите и потенциалните рискове за биологичното разнообразие и ще бъдат отчетени по-

⁶⁹ Вж. [Common framework and guidance documents for biodiversity proofing of the EU budget](#).

⁷⁰ Разчетът на разходите се основава на извършената през 2018 г. [оценка на въздействието на Регламента за програмата LIFE](#) (SWD (2018) 292), на [проучване на разходите за изпълнение на количествена цел № 2 от стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2020 г.](#) и на данните, предоставени от 16 държави членки в изпълнение на член 8, параграф 1 от Директивата за местообитанията. Комисията ще актуализира този разчет, по-специално въз основа на рамките за приоритетни действия на държавите членки съгласно Директивата за местообитанията.

⁷¹ Включително ОСП, фондовете в областта на политиката на сближаване, „Хоризонт Европа“, Европейския фонд за морско дело и рибарство, програмата LIFE и фондовете за външна дейност.

⁷² Вж. [таксономията на ЕС за устойчиви дейности](#).

ефективно начините, по които загубата на биологично разнообразие засяга печалбите на предприятията и дългосрочните перспективи⁷³.

Комисията ще продължи да насърчава данъчните системи и ценообразуването, отразяващи разходите, свързани с околната среда и в частност с биологичното разнообразие. По този начин следва да се поощрят промените в националните фискални системи, с които данъчната тежест може да се прехвърли от труда към замърсяването, ресурсите със занижена цена и други външни екологични фактори. С цел да се предотврати и коригира влошаването на състоянието на околната среда следва да се прилагат принципите „потребителят плаща“ и „замърсителят плаща“.

Покупателната способност на публичните органи представлява 14 % от БВП на ЕС и може да е сериозен стимул за търсенето на продукти и услуги от предприятия, които инвестират в природосъобразни решения или подпомагат такива решения. За да се възползва от този потенциал, при изготвянето на предложения за допълнително законодателство и насоки относно **екологосъобразните обществени поръчки** Комисията ще предвиди критерии и мониторинг, стимулиращи природосъобразните решения.

3.3.3. Измерване и интегриране на стойността на природата

Необходимо е съображенията, свързани с биологичното разнообразие, да бъдат интегрирани по-ефективно в процеса на вземане на решения от обществеността и бизнеса на всички нива. Въз основа на постигнатото досега⁷⁴ през 2021 г. Комисията ще разработи методи, критерии и стандарти, за да опише основните характеристики на биологичното разнообразие, предоставяните от него услуги и стойност, както и устойчивото му използване.

Тези методи, критерии и стандарти ще включват **измерване на екологичния отпечатък на продуктите и организациите върху околната среда** (включително чрез подходи, свързани с жизнения цикъл) и отчитане на природния капитал. В този контекст Комисията ще подпомогне стартирането на инициатива за отчитане на природния капитал в международен план.

3.3.4. Подобряване на познанията, образованието и уменията

Борбата срещу намаляващото биологично разнообразие трябва да бъде подкрепена от солидни научни познания. Инвестициите в научни изследвания, иновации и обмен на знания ще бъдат от ключово значение за събирането на най-добри данни и за разработването на оптимални природосъобразни решения. С помощта на научните изследвания и иновациите могат да се тестват и разработят методи за отдаване на приоритетно значение на „зелените“ пред „сивите“ решения и да се помогне на Комисията при подкрепата за инвестиции в природосъобразни решения, като например в райони с вече закрити промишлени заводи, райони с ниски доходи или в засегнати от бедствия райони.

Новата европейска програма за умения ще е ключов фактор в прехода към зелена икономика и в борбата срещу загубата на биологично разнообразие, като се отдава

⁷³ [The Nature of Risk - A Framework for Understanding Nature-Related Risk to Business](#), WWF, 2019 г.

⁷⁴ [SWD\(2019\) 305](#).

приоритетно значение на обучението и преквалификацията на работната сила в широк кръг от сектори.

Бъдещата програма „Хоризонт Европа“ ще включва **дългосрочна стратегическа програма за научни изследвания в областта на биологичното разнообразие**, включително научно-политически механизъм за осигуряване на изследвания варианти за ускорено изпълнение на ангажиментите по отношение на биологичното разнообразие, като се предвиди увеличено финансиране. Мисиите по линия на „Хоризонт Европа“⁷⁵ ще окажат съществени приноси за запълване на празнините в знанията и за намиране на решения за подобряване на състоянието на екосистемите и техния принос за здравето на хората.

Успоредно с това Комисията ще насърчава и улеснява партньорствата, включително чрез специално партньорство в областта на биологичното разнообразие, така че да се изградят необходимите връзки между науката, политиката и практиката и да се пристъпи към действително прилагане на природосъобразните решения. Наред с това през 2020 г. Комисията ще създаде **нов център за знания в областта на биологичното разнообразие**, като за целта работи в тясно сътрудничество с Европейската агенция за околна среда. Задачите на този център ще включват: i) проследяване и оценка на напредъка на ЕС и неговите партньори, включително във връзка с прилагането на международни инструменти, свързани с биологичното разнообразие; ii) насърчаване на сътрудничеството и партньорството, включително между учените в областта на климата и биологичното разнообразие; iii) предоставяне на научна информация за разработването на политики. Наред с това Комисията ще увеличи подкрепата си за Междуправителствената научно-политическа платформа за биологично разнообразие и екосистемни услуги.

С цел да се подпомогне интегрирането на въпросите, свързани с биологичното разнообразие и екосистемите, в училищното образование, висшето образование и професионалното обучение, през 2021 г. Комисията ще изготви предложение за препоръка на Съвета, с която да се насърчи сътрудничеството в областта на **образованието, посветено на екологичната устойчивост**. По този начин ще се осигурят насоки за училищата и учителите в различните държави членки относно начините на сътрудничество и обмен на опит при преподаването на материала, свързан с биологичното разнообразие. Комисията също така ще предоставя помощни материали и ще улеснява обмена на добри практики в мрежите на ЕС на програмите за обучение на учители.

4. УСИЛИЯ НА ЕС ЗА ПРИЛАГАНЕ НА АМБИЦИОЗНА СВЕТОВНА ПРОГРАМА ЗА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ

Биологичното разнообразие е приоритет на външната дейност на ЕС и е неразделна част от усилията за постигане на целите на ООН за устойчиво развитие. То ще бъде включено в двустранните и многостранните ангажименти чрез дипломатически

⁷⁵ Мисии във връзка с [адаптиране към последиците от изменението на климата, включително обществена трансформация, постигане на добро състояние на океаните, крайбрежните морски и вътрешните води, неутрални по отношение на климата и интелигентни градове и добро състояние на почвите и храните.](#)

действия по Европейския зелен пакт и предстоящите зелени алианси⁷⁶. Комисията ще работи в тясно сътрудничество с Европейския парламент и държавите членки, за да се гарантира високо равнище на амбиция на ЕС и да се мобилизират всички усилия за опазване на биологичното разнообразие в света.

4.1. Повишаване на равнището на амбиция и ангажираност в световен мащаб

Опазването на биологичното разнообразие е глобално предизвикателство, чието постигане ще зависи от усилията през следващото десетилетие. Глобалните усилия в рамките на Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие се оказват до голяма степен недостатъчни. Половинчатите мерки и липсата на амбиция са несъвместими с целта за опазване на природата.

В този контекст ЕС е готов да застане начело на колективните усилия и, посредством сътрудничество с единомислещи партньори в рамките на **коалиция с амбициозни цели по отношение на биологичното разнообразие**, по време на предстоящото 15-о заседание на Конференция на страните по Конвенцията за биологичното разнообразие да договори нова световна рамка за периода след 2020 г.

С настоящата стратегия Комисията предлага амбициозни ангажименти, които ЕС да постави на дневен ред. Наред с това ЕС следва да предостави подкрепа за правителствата и заинтересованите страни в целия свят, така че значително да увеличи тяхната амбиция и да ускори действията им.

Комисията предлага ЕС да гарантира, че глобалната рамка за периода след 2020 г. включва най-малко следните елементи:

- **Общи глобални цели по отношение на биологичното разнообразие за 2050 г.**, съобразени с Програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие и визията „да живеем в хармония с природата“. **Целта е до 2050 г. всички екосистеми по света да бъдат възстановени, устойчиви и защитени по подходящ начин.** В целия свят следва да се прилага принципът, според който ползите за природата трябва да надхвърлят нанесените ѝ щети. Държавите следва да полагат целенасочени усилия, за да предотвратят изчезването на видове, причинено от човешка дейност — поне в случаите, в които това е възможно.
- **Амбициозни глобални количествени цели за 2030 г. в съответствие с ангажиментите на ЕС**, формулирани в настоящата стратегия. Те следва да бъдат конкретни, измерими, практически осъществими, подходящи и ограничени във времето, както и да предвиждат ясни мерки, с които да се отстранят причините за загубата на биологично разнообразие.
- **Много по-строго регламентиран процес на изпълнение, мониторинг и преглед.** До края на 2021 г. страните следва да преработят своите национални стратегии и планове за действие в областта на биологичното разнообразие или поне да представят своите ангажименти във връзка с най-

⁷⁶ При зелените алианси се поставя акцент върху сътрудничеството с африканските и другите партньори по прилагането на Европейския зелен пакт.

важните количествени цели. Необходимо е да се предвиди извършването на **редовни прегледи**, за да се оцени напредъкът към постигане на количествените цели, като при необходимост бъдат мобилизирани допълнителни действия. Тези прегледи следва да се базират както на независим научнообоснован анализ на недостатъците, така и на процес на прогнозиране, като бъдат използвани общи основни показатели за всички страни.

- **Благоприятна рамка** за осъществяване на амбициите, която обхваща различни области — например финанси, капацитет, научни изследвания, иновации и технологии.
- **Справедлива и равна подялба на ползите** от употребата на генетични ресурси във връзка с биологичното разнообразие.
- **Принцип на равенство**, при който се спазват правата на коренното население и местните общности и се осигурява тяхното пълноценно и ефективно участие. Необходимо е да се прилага приобщаващ подход с участието на всички заинтересовани страни, включително жените, младите хора, гражданското общество, местните органи, частния сектор, академичните среди и научните институции.

4.2. Използване на външни действия за насърчаване на амбицията на ЕС

4.2.1. Международно управление на океаните

В съответствие с Програмата за международно управление на океаните⁷⁷ ЕС ще подпомогне сключването до края на 2020 г. на амбициозно правно задължително споразумение относно **морското биологично разнообразие в зоните, разположени извън националните юрисдикции**. В него трябва да бъдат предвидени ясни и приложими в световен мащаб процедури за идентифициране, определяне и ефективно управление на екологично представителни защитени морски зони в открито море. Споразумението следва да бъде ратифицирано и приложено възможно най-бързо.

ЕС следва също така да използва цялото си дипломатическо влияние и контакти, за да съдейства за постигането на споразумение относно определянето на три големи **защитени морски зони в Антарктическият океан**⁷⁸; предложението за две от тях — в Източна Антарктика и в морето Уедъл, беше изготвено с участието на ЕС. Ако бъде постигнато такова споразумение, то ще представлява едно от най-важните в историята действия за опазване на природата.

Ще продължи работата с държавите партньори и регионалните организации с цел въвеждане на мерки за опазване и устойчиво използване на уязвимите морски екосистеми и биологични видове, включително в зони извън националните юрисдикции, като се обърне специално внимание на „горещите точки“ на морското биологично разнообразие. ЕС следва да продължи да подпомага развиващите се малки островни държави и другите заинтересовани държави партньори при

⁷⁷ [Международно управление на океаните: програма за бъдещето на нашите океани](#) (JOIN(2016) 49).

⁷⁸ В рамките на [Комисията за опазване на антарктическите живи морски ресурси](#).

участието им в заседанията на регионалните и световните организации и органи и при изпълнението на съответните международни ангажименти и разпоредби.

ЕС ще прилага политика на **нулева толерантност към незаконния, недеklarиран и нерегулиран риболов** и ще работи за елиминиране на прекомерния улов, включително чрез преговори в рамките на СТО за **глобално споразумение за забрана на вредните субсидии за рибарството**.

В контекста на международните преговори ЕС следва да защитава принципа, че морските минерали в международната зона на морското дъно не могат да бъдат експлоатирани, преди **въздействието, което дълбоководният добив на полезни изкопаеми** оказва върху морската среда, биологичното разнообразие и човешките дейности, бъде изследвано в достатъчна степен, рисковете са анализирани и технологиите и оперативните практики са в състояние да докажат липсата на сериозни щети за околната среда, в съответствие с принципа на предпазните мерки⁷⁹ и призова на Европейския парламент⁸⁰. Успоредно с това ЕС ще продължи да финансира научните изследвания, посветени на въздействието на дълбоководния добив на полезни изкопаеми и екологосъобразните технологии. ЕС следва също така да настоява за по-голяма прозрачност в рамките на международни организации като Международния орган за морското дъно.

4.2.2. Търговска политика

Търговската политика ще подпомага активно екологичния преход и ще бъде част от него. Във връзка с това Комисията ще гарантира пълното въвеждане и правоприлагане на разпоредбите относно биологичното разнообразие във всички търговски споразумения, включително чрез главния служител на ЕС по правоприлагането в областта на търговията. Тя ще извърши по-пълна оценка на въздействието на търговските споразумения върху биологичното разнообразие и ще предприеме последващи действия, свързани с по-стриктното прилагане на разпоредбите относно биологичното разнообразие в съществуващите и новите споразумения в случаите, в които това е целесъобразно. Наред с това през 2021 г. Комисията ще представи законодателно предложение и други мерки, с които ще се предотврати или ще се сведе до минимум предлагането на пазара на ЕС на продукти, свързани с обезлесяване или деградация на горите⁸¹, и ще се насърчат вносът и веригите за създаване на стойност, които са благоприятни за горското развитие. Комисията ще предприеме редица мерки за **борба срещу незаконната търговия с екземпляри от дивата флора и фауна**, която е фактор за намаляване на числеността или изчезването на биологични видове, представлява четвъртият по доходност черен пазар в света и е една от причините за появата на зоонозни болести. Поради това премахването на тази търговия е човешко, икономическо и екологично задължение.

⁷⁹ Съгласно член 191, параграф 2 от ДФЕС политиката на Съюза в областта на околната среда има за цел постигането на високо равнище на защита и се основава на принципа на предпазните мерки.

⁸⁰ [Резолюция на Европейския парламент относно международното управление на океаните \(2017/2055\(INI\)\)](#).

⁸¹ В съответствие със съобщението на Комисията, озаглавено [„Засилване на действията на ЕС за опазване и възстановяване на горите в световен мащаб“](#) (COM(2019) 352).

Въз основа на изложените причини през 2021 г. Комисията ще преразгледа Плана за действие на ЕС срещу трафика на екземпляри от дивата флора и фауна, като по-късно през тази година ще предложи **още по-строги правила за търговията със слонова кост в ЕС**. Тя ще проучи възможността за преразглеждане на Директивата относно престъпленията срещу околната среда, включително чрез евентуалното разширяване на нейния обхват и въвеждането на специфични разпоредби за видовете и степените на наказателните санкции. Комисията ще разгледа възможността за укрепване на капацитета за координиране и разследване на Европейската служба за борба с измамите (OLAF) при работата с държавите членки и трети държави, насочена към предотвратяване както на незаконната търговия, така и на въвеждането на незаконни продукти на единния пазар.

Сътрудничеството между Комисията и държавите партньори ще продължи, така че да се гарантира плавен и справедлив преход — по-специално чрез мобилизиране на помощ за търговията, за да се гарантира, че партньорите ще се възползват от предимствата на свързаната с биологичното разнообразие търговия.

4.2.3. Международно сътрудничество, политика за съседство и мобилизиране на ресурси

За осигуряването на амбициозна глобална рамка за биологичното разнообразие за периода след 2020 г. ще е необходимо по-мощно сътрудничество с партньорите, по-голяма подкрепа и финансиране и постепенно премахване на субсидиите, които са вредни за биологичното разнообразие. През последното десетилетие ЕС и неговите държави членки с общи усилия спазиха своя ангажимент за **удвояване на финансовите потоци към развиващите се държави** в подкрепа на биологичното разнообразие⁸². ЕС има готовност да продължи да работи с партньорите си и да увеличи допълнително подпомагането в периода след 2020 г. Това ще бъде част от усилията му за опазване, възстановяване, устойчиво използване и интегриране на биологичното разнообразие във всички политики за развитие и партньорство. Същевременно включването на принципите за устойчиво развитие във всички политики на ЕС ще намали натиска върху биологичното разнообразие в световен мащаб. В рамките на международното сътрудничество ЕС следва да насърчава селскостопанските и рибарските практики и действията за опазване и възстановяване на горите в световен мащаб. Специално внимание ще бъде обърнато и на устойчивото управление на водните ресурси, възстановяването на земите с влошено качество, както и на опазването и възстановяването на зоните на биологично разнообразие с ценни екосистемни услуги и висок потенциал за смекчаване на последиците от изменението на климата. Същевременно по-добрата защита на природните екосистеми, съчетана с усилия за намаляване на търговията и потреблението на екземпляри от дивата флора и фауна, ще спомогне както за предотвратяването на евентуални болести и пандемии в бъдеще, така и за осигуряването на съпротивителна способност спрямо тях. ЕС ще засили подкрепата си за глобалните усилия за прилагане на **подхода „Едно здраве“**⁸³, който признава неразривната връзка между здравето на хората, здравето на животните и устойчивата и здрава природа.

⁸² Включително международно финансиране, когато биологичното разнообразие е основна цел или важна второстепенна цел, в съответствие с [Решение XI/4](#) на XI заседание на Конференцията на страните по Конвенцията за биологичното разнообразие, и финансовите доклади на ЕС и държавите членки, представени в рамките на конвенцията през 2015 и 2018 г.

⁸³ <https://www.who.int/features/qa/one-health/en/>

ЕС ще засили подкрепата си за държавите партньори по света с цел постигане на новите глобални цели, борба с престъпленията срещу околната среда и елиминиране на причините за загубата на биологично разнообразие. В Африка ЕС ще стартира инициативата „**НатурАфрика**“ за опазване на дивата флора и фауна и ключовите екосистеми, като успоредно с това ще предостави на местното население възможности за развитие, свързани със зелените сектори. Подобни проекти ще бъдат разработени и в други региони. Помощ от ЕС ще бъде предоставена и на страните от Западните Балкани и съседните на ЕС държави, полагащи усилия за опазване на биологичното разнообразие.

Във всички свои дейности ЕС ще укрепва връзките между **опазването на биологичното разнообразие и правата на човека**, равенството на половете, здравеопазването, образованието, чувствителността към конфликти, основания на правата подход, земевладението и ролята на коренното население и местните общности.

В рамките на своите глобални усилия ЕС ще насърчава коалициите по въпросите на биологичното разнообразие с партньорите и гражданското общество по света. Така например през март 2020 г. Комисията създаде **Световната коалиция за биологично разнообразие**, която обхваща национални паркове, аквариуми, ботанически градини, зоологически градини, музеи за естествена история и научни музеи, като целта е да се помогне за повишаване на осведомеността в световен мащаб относно необходимостта от защита и насърчаване на биологичното разнообразие. Комисията ще разгледа възможността за създаване на други коалиции на високите амбиции или за присъединяването към такива коалиции, за да подпомогне разработването на рамката за периода след 2020 г.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Опазването и възстановяването на биологичното разнообразие е единственият начин, по който може да се запази качеството на живот на хората и този живот да просъществува на Земята. Ангажиментите, предложени в настоящата стратегия, проправят пътя за амбициозни и необходими промени, които ще гарантират благосъстоянието и икономическия просперитет на сегашните и бъдещите поколения в здравословна среда. При изпълнението на тези ангажименти ще се вземе предвид комплексността на предизвикателствата в различните сектори, региони и държави членки, ще се отчита необходимостта от гарантиране на социална справедливост, равнопоставеност и приобщаване в съответствие с европейския стълб на социалните права и ще се изискват отговорност и сериозни съвместни усилия от страна на ЕС, неговите държави членки, заинтересованите страни и гражданите.

Комисията приканва Европейския парламент и Съвета да одобрят настоящата стратегия преди 15-ото заседание на Конференцията на страните по Конвенцията за биологичното разнообразие. За да се гарантира пълната политическа ангажираност по отношение на стратегията, Комисията ще предложи нейният напредък да бъде обект на постоянна оценка от страна на Съвета и на Европейския парламент. Най-късно до 2024 г. Комисията ще извърши преглед на стратегията, за да оцени напредъка и необходимостта от допълнителни действия за постигане на заложените в нея цели.